

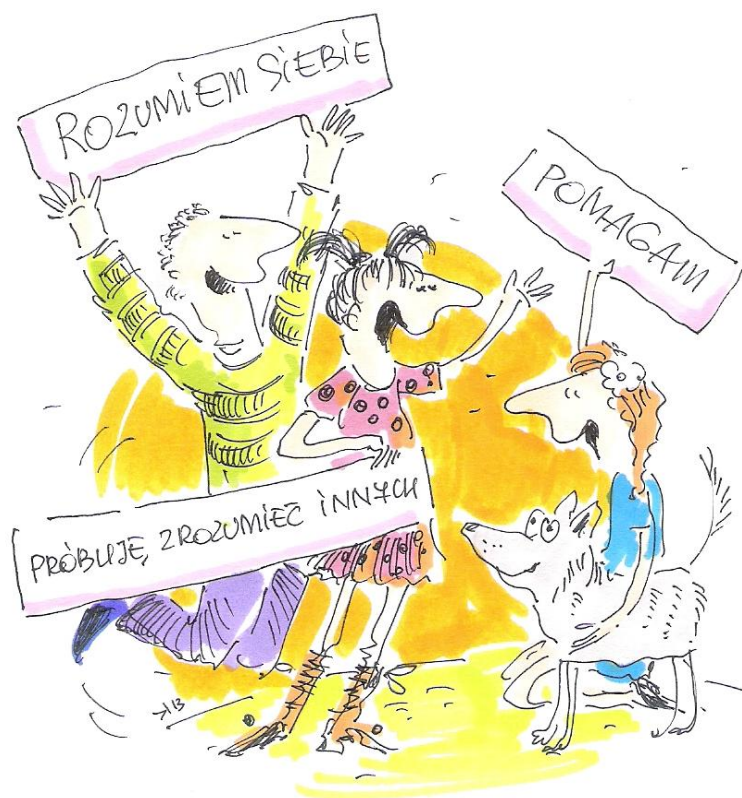
***Szkoła Podstawowa nr 6
im. Romualda Traugutta w Lublinie***

ul. Czwartaków 11, 20-045 Lublin, tel./fax. (81) 533-02-35
e-mail: sp6@sp6.lublin.pl, ePUAP:/sp6lublin/skrytka, www.sp6.lublin.pl

Program wychowawczo-profilaktyczny
ROZUMIEM SIEBIE, PRÓBUJĘ ZROZUMIEĆ INNYCH
POMAGAM

podstawa prawna: Art. 26 ustawy – Prawo oświatowe
Od 1 września 2017 r. Szkoły zobowiązane są do realizowania programu wychowawczo-profilaktycznego.
W miejsce dotychczasowych programów opisujących w 2 częściach pracę wychowawczą
i działania profilaktyczne Szkoły, powstał jeden dokument łączący te zadania w jedną, spójną całość.

Lublin, wrzesień 2017 r.

Opracowanie programu:

Monika Wójciak, Justyna Wójcik-Nurzyńska, Małgorzata Mazurkiewicz, Ewa Sowińska, Anna Wilk,
Renata Billewicz, Beata Domańska, Agnieszka Lenart-Kulawiak, Monika Szalast;
konceptcja i koordynacja prac nad programem: Danuta Nowakowska-Bartłomiejczyk

ilustracje: Katarzyna Bauer

korekty: Anna Kalicka

opracowanie graficzne: Tomasz Dunaj

SPIS TREŚCI:

MISJA SZKOŁY	4
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	5
SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 6 IM. ROMUALDA TRAUGUTTA W LUBLINIE	7
WPROWADZENIE	10
CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SZKOŁY Z UWZGLĘDNIENIEM OKRESU ROZWOJOWEGO UCZNIÓW	12
CELE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE PROGRAMU	15
TREŚCI PROGRAMU	20
STRATEGIE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE	21
METODY I TECHNIKI WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI CELÓW PROGRAMOWYCH	23
DZIAŁANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W INTEGRACJI WEWNĄTRZPRZEDMIOTOWEJ	25
DZIAŁANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W RAMACH PRZEDSIĘWZIĘĆ TOWARZYSZĄCYCH	30
WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNE	32
PROCEDURY BADANIA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU	32
BIBLIOGRAFIA REKOMENDOWANA DLA REALIZATORÓW PROGRAMU:	34
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	37

MISJA SZKOŁY

Misją Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta w Lublinie jest przygotowanie każdego ucznia do:

- rozpoznawania ogólnospołecznych wartości moralnych i estetycznych, ich hierarchizacji oraz dokonywania wyborów ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w życiu,
- poznawania prawdy, dobra i piękna, traktowania zdobytej wiedzy i umiejętności w sposób integralny, prowadzący do rozumienia ludzi, siebie i świata,
- samorozwoju i aktywnego uczestnictwa w kulturze, obcowania z tradycją oraz szacunku dla symboli szkolnych i narodowych,
- kształtowania przekonania, że warto być użytecznym, żyć dla drugiego człowieka, iść z ufnością w kierunku własnych marzeń oraz rozwijania swoich pasji zgodnie z treścią i przesłaniem zawartym w hymnie naszej Szkoły

„...Jesteśmy młodzi wszystko przed nami...”

Lublin, 2003 r.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

1. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59) - art. 26, art. 84 ust. 2 pkt 1 i ust. 3.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
4. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach, placówkach.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznych przedszkoli oraz publicznych szkół.
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
10. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005.
11. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

12. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
13. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
14. Ustawa z dnia 7 września 1991r o systemie oświaty z późniejszymi zmianami.
15. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
16. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z późniejszymi zmianami.

SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 6 IM. ROMUALDA TRAUGUTTA W LUBLINIE

Uczeń kończący naszą szkołę dobrze funkcjonuje w swoim środowisku, w domu i w szkole. Jest pogodny, ma pozytywny i refleksyjny stosunek do otaczającej go rzeczywistości. Posiada umiejętność efektywnego komunikowania się, współpracy oraz kontrolowania własnych emocji. Jest świadomy dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy, świata. Dbą o swoje zdrowie i sprawność fizyczną. Traktuje zdobywanie wiedzy jako podstawę własnego rozwoju. W ujęciu poszczególnych sfer dojrzałości jego cechy, postawę i zachowanie zawiera poniższy opis.

UCZEŃ JEST DOJRZAŁY SPOŁECZNIE

Respektuje zasady i normy:

- rozumie je,
- stosuje w codziennym zachowaniu, dając przykład innym swoją postawą,
- właściwie reaguje i zachowuje się wobec łamania zasad.

Właściwie komunikuje się:

- prezentując swój punkt widzenia, szanuje poglądy innych,
- dbając o kulturę słowa,
- formułuje jasne, precyzyjne komunikaty,
- słuchając aktywnie,
- wyrażając radość z sukcesów swoich i innych.

Szanuje innych i siebie:

- jest tolerancyjny, świadomy występowania różnic między ludźmi,
- otwarty na budujące przyjaźnie, miły, taktowny, odpowiedzialny,
- stara się rozumieć uczucia i emocje innych, odznacza się wrażliwością i gotowością pomocy,
- prezentuje obiektywną samoocenę,
- przez szacunek wobec siebie unika uzależnień i innych czynników zagrażających jego zdrowiu i funkcjonowaniu.

UCZEŃ JEST DOJRZAŁY EMOCJONALNIE I DUCHOWO

Panuje nad swoimi emocjami:

- właściwie komunikuje swoje emocje,
- rozwiązuje problemy i zachowuje się w sytuacjach konfliktowych z szacunkiem wobec innych i siebie,
- zna oraz stosuje techniki i strategie rozładowywania negatywnych emocji,
- jest szczery wobec swoich uczuć, potrafi przeprosić za złe zachowanie.

Kształtuje swoją hierarchię wartości:

- kieruje się ideałami dobra, prawdy i piękna,
- zaczyna ustosunkowywać się do wartości takich jak: Bóg, honor, Ojczyzna, rodzina, zdrowie, nauka, praca,
- przejawia troskę o swoją i cudzą własność, a także o mienie szkoły.

Staje się wrażliwy na:

- piękno przyrody i konieczność jej ochrony,
- otaczające go piękno świata, zaczyna interesować się sztuką,
- krzywdę innych, jest gotowy do pomocy,
- kulturę – uczestnicząc w kulturze, kulturalnie wyraża swoje opinie,
- wartości artystyczne – tworzy własne i docenia wartości artystyczne tekstów kultury oraz wytwory sztuki użytkowej.

UCZEŃ JEST DOJRZAŁY INTELEKTUALNIE I FIZYCZNIE

Zdobyl wiedzę i umiejętności, które:

- umożliwią mu naukę na wyższym poziomie kształcenia,
- pomogą mu samodzielnie zdobywać wiedzę,
- zachęcą do dalszego świadomego rozwoju,
- pozwolą przezwycięzać niepowodzenia,
- będą motywacją do dbałości o zdrowie ze świadomością różnych czynników mających na nie wpływ,
- umożliwią świadomość własnego ciała, kompensację ograniczeń fizycznych ciekawością poznawczą oraz rozwijaniem pasji i zainteresowań,
- pozwolą organizować wypoczynek i rekreację.

Charakteryzuje go:

- sumienność, pilność, systematyczność w nauce i wykonywaniu innych obowiązków,
- samodzielność i wytrwałość w przezwyciężaniu trudności w nauce i w życiu,
- bycie ambitnym i odpowiedzialnym za swój rozwój,
- bycie wolnym od uzależnień,
- zdolność do samooceny i poprawy,
- odpowiedzialność za dokonywane wybory.

Dąży konsekwentnie do:

- realizacji wytyczonych planów i zamierzeń,
- ciągłego rozwoju i zdobywania wiedzy, doskonalenia umiejętności i zdobywania nowych kompetencji oraz poszukiwania nowych wyzwań,
- spełniania swoich marzeń.

WPROWADZENIE

Pierwszymi wychowawcami swoich dzieci są rodzice. Nauczyciele wspomagają ich wszechstronny i harmonijny rozwój, a uczeń akceptuje siebie i jest otwarty na potrzeby drugiego człowieka, żyje nie tylko z drugim, ale i dla drugich.

W myśl ustawy Prawo oświatowe, od 1 września 2017 r. działalność Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta określona jest przez szkolny zestaw programów nauczania, tworzony przez programy nauczania dla każdego z przedmiotów szkolnych oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły. Spójność treści wychowawczo-profilaktycznych w poszczególnych programach i realizacja programu przez wszystkich nauczycieli pozwolą uczniom osiągnąć umiejętności opisane w podstawie programowej, a także kompetencje dostosowane do indywidualnych potrzeb i dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej.

Niniejszy Program wychowawczo-profilaktyczny - *Rozumiem siebie, próbuję zrozumieć innych, pomagam* – zwany dalej programem, opracowano na podstawie diagnozy wewnętrznej i ewaluacji zewnętrznej oraz dostosowano do potrzeb rozwojowych uczniów Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta w Lublinie.

Program obejmuje treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Treści i działania o charakterze wychowawczym formułowano z uwzględnieniem definicji **wychowania** określonej w ustawie – Prawo oświatowe, wg której jest ono **wspieraniem dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej**. Teoria pedagogiki łączy ściśle wychowanie z profilaktyką, wprowadzając ją wówczas, gdy działania wychowawcze okazują się nieefektywne. Wyznacza się bowiem **profilaktyce ważną rolę interwencji kompensującej niedostatki wychowania. Profilaktyka** to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczenie i likwidowanie czynników blokujących i zaburzających zdrowe życie.

Profilaktyka winna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Dlatego naturalnym wydaje się być programowanie działań wychowawczych wraz z planowaniem działań z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży. Jedna z definicji mówi o profilaktyce jako działaniach, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami, które mają na celu zapobieganie

pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych. Działania profilaktyczne prowadzone są na trzech poziomach, w zależności od stopnia ryzyka. (definicja profilaktyki w załączniku nr 1).

Niniejszy dokument powstał na podstawie analizy i wniosków dotyczących:

- realizowanych przez nauczycieli działań wychowawczych i profilaktycznych z uczniami;
- animacji różnorodnej aktywności uczniów z uwzględnieniem indywidualnego potencjału każdego dziecka;
- wysokich wskaźników efektywności pracy dydaktycznej, możliwych do osiągnięcia przez dzieci, którym szkoła zapewnia poczucie bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego.

Strategia opracowania programu uwzględniła wiek, specyfikę problemów i stopień ich nasilenia. Projektowane zadania sięgają do dobrych praktyk wewnątrzszkolnych z innym rozłożeniem akcentów dotyczących sfery przypomnienia, a także wspólnego z dziećmi oraz rodzicami respektowania zasad i norm społeczności naszej szkoły.

Etapy powstawania programu miały na celu udział wszystkich statutowych organów szkoły w procesach decyzyjnych dotyczących jego treści.

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SZKOŁY Z UWZGLĘDNIENIEM OKRESU ROZWOJOWEGO UCZNIÓW

Środowisko Szkoły

Środowisko Szkoły Podstawowej nr 6 tworzą przede wszystkim uczniowie do niej uczęszczający, będący podmiotem procesu kształcenia i wychowania, a także ich rodzice, nauczyciele, pracownicy administracyjni i całe środowisko lokalne. Szkoła Podstawowa nr 6 utrzymuje się w czołówce najlepszych szkół w Lublinie. Wskazuje to na wysokie ambicje dzieci i ich rodziców, a także wysoką jakość kształcenia. Co roku szkoła może poszczycić się kilkoma laureatami z różnych konkursów przedmiotowych. Wielu uczniów zdobywa stypendia Prezydenta Miasta Lublin. Uczniowie swoje zdolności mogą rozwijać nie tylko w zakresie nauczanych przedmiotów. Dla uzdolnionych muzycznie zawsze znajdzie się miejsce w szkolnym chórze „Kasjoepa”, który każdego roku plasuje się w czołówce chórów w kraju. Chór nagrywa również własne płyty. Podobnie rzecz się ma z grupami tanecznymi, które preferują taniec towarzyski, ale też współczesne formy tańca.

Większość uczniów jest spoza obwodu szkoły. Większość uczniów objęta jest opieką świetlicy szkolnej. Dzieci przebywają tam przed zajęciami, a po skończonych lekcjach oczekują w świetlicy na rodziców.

Dzięki dotychczasowym działaniom wśród uczniowskiej społeczności coraz rzadziej zauważalne są dysproporcje między uczniami, którzy pochodzą z rodzin dobrze sytuowanych, a tymi, których rodziny mają trudną sytuację finansową. Wśród uczniów są dzieci, które pochodzą z rodzin wojskowych, gdyż szkoła znajduje się w pobliżu jednostki, a właściwie została postawiona na dawnych terenach należących do Garnizonu Lublin. Rodzice niektórych uczniów są obecnie na misjach wojskowych lub oddelegowani do innych placówek wojskowych.

SP6 znajduje się w starej dzielnicy miasta zwanej Wieniawą, gdzie zlokalizowane są trzy uniwersytety. W najbliższym otoczeniu szkoły są bloki mieszkalne, kamienice i akademiki studenckie. Należy zwrócić uwagę, że bliskość uczelni wyższych tworzy naturalne środowisko do współpracy adresowanej do uczniów. Plusem takiego położenia jest także łatwy dostęp do basenu Akademickiego Centrum Kultury Fizycznej, a problemy może powodować bliskość akademika i specyfika zachowań studenckich.

Liczba oddziałów klasowych, baza lokalowa i najbliższe otoczenie szkoły tworzy kameralny klimat. Układ pomieszczeń w budynku z jednej strony bardzo sprzyja integracji

całej szkolnej społeczności, niemniej powierzchnia użytkowa sal dydaktycznych nie pozwala na jednoznaczny ciąg pracy szkoły. Wciąż doskonała baza dydaktyczna tworzy dzieciom warunki do rozwoju zainteresowań i pasji, a także osiągnięcia kompetencji przedmiotowych.

Charakterystyka okresu rozwojowego uczniów szkoły

Uczniowie szkoły w roku szkolnym 2017/18 to dzieci i młodzież od 6 do 14 roku życia. Oznacza to, że w placówce będą obecne dzieci znajdujące się według teorii Piageta w stadium heteronomii moralnej. Dzieci będące w tym stadium kontaktują się głównie ze swoimi rodzicami, wierząc w ich wszechmoc i są przekonane o nienaruszalności reguł postępowania przez nich określonych. Świadomość dobra i zła kształtuje się u nich na podstawie tego, co mówią rodzice. Dla okresu heteronomii charakterystyczny jest egocentryzm i realizm moralny. Egocentryzm sprawia, że dziecko jest przekonane o tym, że wszyscy posiadają taki sam pogląd na dobro i zło jak ono samo. Ogranicza to współdziałanie z innymi. Realizm moralny każe młodym ludziom spostrzegać rzeczy w konkretny sposób, oceniając ludzkie czyny według kryterium fizycznych konsekwencji, nie uwzględniając intencji sprawców.

Około 7 roku życia uczniowie osiągają drugi etap rozwoju moralnego – relatywizm moralny charakteryzujący się jednostronnym poszanowaniem reguł, których istnienie dziecko zaczyna sobie uświadamiać. Młodzi ludzie są jednak przekonani o nienaruszalności reguł, i co za tym idzie, wprowadzenie do nich jakichkolwiek zmian jest traktowane jako wykroczenie. Dzieci zaczynają jednak już uwzględniać intencje sprawców, chociaż nie zawsze potrafią swoje sądy uzasadnić. Uczniowie zaczynają traktować reguły społeczne jako umowy i wiedzą, że te reguły mogą się zmieniać w zależności od warunków. Dopuszczają np. kłamstwo w celach szlachetnych.

W ostatnich latach szkoły podstawowej, na początku okresu dorastania, uczniowie wchodzi w fazę autonomii moralnej. Uczą się współdziałać w grupie rówieśniczej dostrzegając, że mogą się różnić poglądami. Zauważają, że norma zachowania nie jest narzucona z góry, ale jest efektem współdziałania między ludźmi oraz ich ustaleń, które mogą doprowadzić do zmiany reguł postępowania. Dziecko przestaje oceniać czyny innych wyłącznie z punktu widzenia skutków ich czynów, ale przede wszystkim bierze pod uwagę ich intencje. Zaczyna oceniać czyny w ogólnych kategoriach wzajemnego szacunku pomiędzy ludźmi, sprawiedliwości i równości w zależności od sytuacji.

W pierwszych latach szkolnych rozwija się również dojrzałość społeczna. Młodsze dzieci idąc do szkoły, oprócz obowiązków związanych z nauką, stają przed równie trudnym

zadaniem rozwojowym – wejściem w grupę rówieśniczą i znalezieniem w niej własnego miejsca. Muszą poddać się różnorodnym wpływom społecznym, często odmiennym od tych jakie wywiera na nich rodzina. Istotne jest, aby dzieci miały w tym okresie zapewnioną prawidłową opiekę, a metody wychowawcze, które są stosowane przez rodziców i nauczycieli były przemyślane. Jeśli dziecko dobrze się czuje w grupie rówieśniczej, korzystnie wpływa to na rozwój jego osobowości. Przyjazne środowisko ucznia przyczynia się w znacznej mierze do podwyższenia jego samooceny, a ta z kolei pozytywnie wpływa na jego rozwój umysłowy i uczuciowy. Jest to szczególnie ważne w tym wieku, gdyż jak słusznie zauważa Erikson w okresie między 6 a 14 rokiem życia dziecko jest szczególnie narażone na wytworzenie się u niego poczucia mniejszej wartości ze względu na kształtowanie się właśnie w tym okresie poczucia kompetencji i skuteczności w działaniu.

Analiza dotychczasowych działań wychowawczych i profilaktycznych

Praca wychowawcza z uczniami w SP6 ma swoje wieloletnie tradycje i dobre praktyki. Wyznaczający dotychczasowe obszary, otwarty na potrzeby i specyfikę poszczególnych grup rówieśniczych Program Wychowawczy Szkoły był i jest ważnym i wartościowym dokumentem w pracy nauczycieli. Dokument ten oraz dobre praktyki pedagogiczne związane z jego realizacją stanowią cenne zasoby szkoły. Dostępny i znany nauczycielom jest praktyczną obudową do niniejszego programu. Każdy z nauczycieli i wychowawców może wykorzystywać sprawdzone w efektywności działania wychowawcze. Wspieranie dziecka w rozwoju społecznym i wychowanie ku wartościom zawsze towarzyszyło dydaktyce w SP6, a poszczególne umiejętności specjalistyczne i ponadprzedmiotowe kształtowane są w korelacji z uniwersalnym kanonem dobra i piękna w życiu każdego, a szczególnie dziecka i adolescenta.

Ważnym kontekstem są zasoby wewnątrzszkolne, a wśród nich za najważniejszy należy uznać wysokie kompetencje wychowawcze kadry pedagogicznej SP6 oraz wspomniane już dobre praktyki programowania pracy i sposoby realizacji zadań. Zostały one także precyzyjnie opisane w katalogu pedagogicznych procedur wewnątrzszkolnych. Szczegółowy inwentarz cech osobistych i zadań nauczyciela-wychowawcy umożliwia nowym pracownikom pedagogicznym osiągać je, a tym samym efektywnie realizować cele wychowawczo-opiekuńcze szkoły. Profesjonalna praca nauczycieli z uczniami wymaga współpracy i wsparcia rodziców/prawnych opiekunów uczniów. W procesy wychowawczo-profilaktyczne włączani są również pracownicy niepedagogiczni.

CELE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE PROGRAMU

Cele ogólne

Ogólne cele wychowania i profilaktyki w Szkole Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta w Lublinie implikują podstawowe zadania związane z procesami w szkole.

Są nimi:

- wspieranie uczniów w rozwoju fizycznym, emocjonalnym, intelektualnym, duchowym i społecznym ze szczególnym uwzględnieniem wartości szacunku wobec osób i środowiska naturalnego, cudzej własności oraz siebie jako osoby, która dba o własny rozwój;
- kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania oraz postaw i zachowań przestrzegających zasad i norm umożliwiających dobre współzycie społeczności szkolnej, a w perspektywie właściwe funkcjonowanie ucznia w dorosłości;
- kształtowanie poczucia tożsamości narodowej, przynależności do społeczności szkolnej, lokalnej i regionalnej, świadomości swoich praw i obowiązków;
- zaznajamianie z zagrożeniami bezpieczeństwa i zdrowia oraz uczenie prawidłowej reakcji na te zagrożenia;
- wspieranie rozwoju intelektualnego, przygotowanie do odbioru dóbr kultury i sztuki, upowszechnianie czytelnictwa, szanowanie dorobku narodowego przy jednoczesnym otwarciu się na wartości europejskie.

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe programu korespondują ściśle z opisem sylwetki absolwenta, a sformułowano je również w świetle diagnozy potrzeb.

Uczeń:

- prezentuje postawy zgodne z uniwersalnym systemem wartości;
- swoim zachowaniem okazuje szacunek kolegom i dorosłym;
- ciekawy ludzi i świata, wolny od uzależnień dba o własny rozwój;
- świadomy swoich uczuć i emocji komunikuje się z rówieśnikami i dorosłymi bez agresji słownej i pozawerbalnej;

- przestrzega zasad nietykalności fizycznej osób i własności osobistej;
- w sytuacjach konfliktowych dąży do porozumienia, stosując techniki efektywnej komunikacji, np. negocjacje, mediacje;
- aktywnie działa na rzecz grupy rówieśniczej, w ramach samorządności inicjuje działania na rzecz społeczności szkolnej;
- świadomie włącza się w różnorodne działania o charakterze profilaktyki antydyskryminacyjnej.

Rodzice:

- współpracują z wychowawcą i nauczycielami;
- identyfikują cele programu z osiągnięciami swojego dziecka;
- uznają wartości, do których odnoszą się działania edukacyjne szkoły, opisane w Szkolnym Zestawie Programów Nauczania;
- uznają zasady i przestrzegają norm określonych w Statucie Szkoły i procedurach wewnątrzszkolnych;
- biorą udział w warsztatach organizowanych przez szkołę.

Nauczyciele:

- systematycznie realizują program podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- doskonalą metody pracy z uczniami;
- monitorują efekty swoich działań z uczniami;
- uczestniczą w ewaluacji programowanych działań.

Pedagog szkolny:

- wspiera nauczycieli, rodziców i uczniów w realizacji programu.

Pracownicy niepedagogiczni:

- znają cele programu;
- pomagają nauczycielom w przygotowaniu warsztatu pracy;
- komunikują dyrekcji szkoły i nauczycielom zdarzenia i sytuacje, które zagrażają realizacji celów.

Dyrekcja:

- monitoruje realizację programu;

- prowadzi stały nadzór nad realizacją zadań przez nauczycieli.

Na podstawie diagnozy sytuacji szkolnej oraz ewaluacji działań wychowawczych i Szkolnego Programu Profilaktyki z roku 2016/17 najbardziej problemowe wydają się być poniższe zachowania uczniów:

- agresja rówieśnicza;
- trudności dydaktyczne;
- problemy związane z niewłaściwym użytkowaniem Internetu (w tym cyberprzemoc, zaburzenia w relacjach interpersonalnych warunkujące osiągnięcie kompetencji społecznych).

Adresaci programu

Adresatami programu jest zatem cała społeczność szkoły, a szczególnym podmiotem działań uczniowie. Profilaktyką uniwersalną zostaną objęci wszyscy uczniowie. Do działań z zakresu profilaktyki selektywnej wybrano uczniów na podstawie:

- informacji od wychowawców o rozpoznanych potrzebach uczniów w bieżącym roku szkolnym;
- analizy dokumentów pedagoga szkolnego;
- analizy dokumentów dostarczonych przez rodziców z poradni pedagogiczno-psychologicznych lub innych specjalistycznych;
- obserwacji uczniów – ich zachowania oraz efektów uczenia się.

Profilaktyką selektywną zostaną objęci uczniowie, którzy są szczególnie narażeni na działanie czynników ryzyka, takich jak:

- brak satysfakcjonujących relacji rówieśniczych;
- nieadekwatna samoocena;
- trudności w nauce;
- niewłaściwie realizowany obowiązek szkolny;
- zachowania agresywne;
- trudne warunki ekonomiczne rodziny;
- przemoc fizyczna i psychiczna w rodzinie;
- rodziny niepełne, dysfunkcyjne, rozbite.

Działania profilaktyczne w zakresie profilaktyki selektywnej podjęte będą w formach:

1. Indywidualnych, systematycznych rozmów uczniów z nauczycielami, wychowawcami i pedagogiem.
2. Stałej współpracy z rodzicami uczniów, konsultacje (według uzgodnionego planu wspomagania dziecka).
3. Wypracowania spójnego sposobu postępowania wobec ucznia w szkole i domu (jak wyżej).
4. Zawierania umów i ustaleń z uczniami oraz ich rodzicami.
5. Spotkań uczniów z przedstawicielem policji w klasach, w których występuje nasilony problem agresywności (cyberprzemoc).
6. Kierowanie rodziców na zajęcia Szkoły dla Rodziców.
7. W sytuacji rozpoznania szczególnych potrzeb związanych z narażeniem na czynniki ryzyka uczniowie będą kierowani do Poradni Specjalistycznych, programu „Akademia Przyszłości” lub grupy socjoterapeutycznej w szkole.

Do **grupy socjoterapeutycznej** będą przyjęci uczniowie na podstawie rozpoznanych przez wychowawców i pedagoga szkolnego szczególnych potrzeb rozwojowych. Spotkania grupy będą odbywały się raz w tygodniu w ciągu roku szkolnego. Zajęcia będą trwały każdorazowo 60 minut. Grupa będzie liczyła 10 osób. Istotne jest, by uczestnicy grupy regularnie uczęszczali na zajęcia, gdyż jest to warunkiem dobrego jej funkcjonowania. Celem grupy jest rozwijanie kompetencji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem budowania dobrych relacji rówieśniczych. Grupę prowadzi wykwalifikowany nauczyciel socjoterapeuta.

Profilaktyka wskazująca obejmie uczniów, u których zostaną rozpoznane zachowania ryzykowne, takie jak:

- myśli samobójcze;
- picie alkoholu i przyjmowanie środków psychoaktywnych;
- stosowanie przemocy (w tym cyberprzemoc);
- niezrealizowanie obowiązku szkolnego.

W tym celu zostały stworzone procedury odpowiednie do określonego problemu (pakiet procedur w załączniku nr 9).

Od października bieżącego roku szkolnego będzie kontynuowana w naszej szkole realizacja programu „**Akademia Przyszłości**” przez *Stowarzyszenie Wiosna*. W ubiegłym roku szkolnym zostało wyłonionych, na podstawie wyznaczonych standardów, 12 uczniów,

którzy potrzebują nie tyle rzeczy, co zainteresowania i pomocy konkretnego człowieka. Tym kimś stanie się dla dziecka wolontariusz, który na cotygodniowych, indywidualnych zajęciach pomoże mu uwierzyć w siebie, pokonując z nim szkolne problemy, rozwijając zainteresowania oraz zapewni społeczny rozwój dziecka. Osobą odpowiedzialną za współpracę z Liderem Kolegium jest Koordynator Szkolny, którym w tym roku szkolnym będzie pedagog szkolny.

TREŚCI PROGRAMU

Struktura treści programu w układzie wertykalnym wynika z podstawy programowej kształcenia ogólnego szkoły podstawowej oraz dopuszczonych do realizacji zestawów programów nauczania. Układ spiralno-koncentryczny oparto na sferach rozwoju przyjętych w opisie sylwetki absolwenta (wyniki analizy nowej podstawy programowej i treści programów nauczania dokonanej przez nauczycielskie zespoły przedmiotowe pod kątem wychowawczo-profilaktycznym zamieszczono w załączniku nr 4).

Ponadto:

- treści programu uwzględniają specyfikę wieku rozwojowego uczniów i opisane zostały dla I i II etapu edukacji dzieci i młodzieży naszej szkoły;
- dzięki temu, praca wychowawcza zintegrowana jest z treściami programów nauczania, a zadania do realizacji włączane są i precyzowane w planach pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczycieli;
- z uwagi na procesowy charakter działań wychowawczych, podlegają one systematycznej autoewaluacji, której wyniki są omawiane w zespołach nauczycieli uczących daną klasę oraz z rodzicami;
- poprawie efektywności działań z uczniami podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych służą przedsięwzięcia towarzyszące, realizowane z rodzicami i partnerami szkoły;
- mocny akcent wychowawczy dotyczy animowania działań Samorządu Uczniowskiego.

Kształt programu jest wynikiem powtórnej analizy jakościowej problemów rówieśniczych, zasobów szkoły oraz relacji z rodzicami uczniów naszej szkoły, które w zdecydowanej większości tworzone są w zrozumieniu potrzeb dzieci i dobrej współpracy.

Celem interwencji profilaktycznej będzie oddziaływanie zarówno na czynniki ryzyka, jak i na czynniki chroniące. Działania profilaktyczne skierowano na najważniejsze czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym.

Treści programu realizowane w integracji przedmiotowej w ujęciu spiralno-koncentrycznym przedstawiono w tabeli nr 1 (załącznik nr 4). Ujęcie to poprzedziła wnikliwa analiza podstawy programowej i realizowanych przez nauczycieli programów nauczania. Analiza i uszczegółowione według jednej formuły zapisy dokonały się w ramach pracy przedmiotowych zespołów samokształceniowych nauczycieli naszej szkoły.

STRATEGIE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE

Przyjęte strategie wychowawczo-profilaktyczne za podstawę uznają współdziałanie z rodzicami lub prawnymi opiekunami uczniów. Wiążącym jest kwestia wzajemnego zrozumienia i wsparcia nauczycieli i rodziców. Strategicznym staje się maksymalne rozwijanie przez nauczycieli w pracy wychowawczej z uczniami dziecięcych i młodzieńczych cech oraz zachowań, które pomogą uczniom zrozumieć siebie, przyswoić i zautomatyzować zasady oraz reguły życia społecznego. Ważnym jest, by dziecko znalazło w szkole klimat i warunki dla rozpoznawania i doskonalenia mocnych stron oraz realizacji swoich pasji. Ważnym jest również, by we współpracy z rodzicami pomagać dziecku poznawać ograniczenia osobiste z jednoczesną nauką technik radzenia sobie z różnymi niepowodzeniami przy wykorzystaniu indywidualnych, osobistych zasobów nastolatka. Nauczyciele SP6 jako kompetentni pedagodzy łączą w pracy dydaktyczno-wychowawczej budzenie poznawczej ciekawości wobec zagadek otaczającego świata ludzi i natury z otwartością na trudne pytania, a także odbiegające od stereotypowych reakcje i odpowiedzi ze strony uczniów, przy zachowaniu zasad kultury osobistej i szacunku dla uniwersalnych norm społecznych. Zasadniczym jest jednak, by szkolnym procesom rozwoju indywidualnego i społecznego każdego dziecka wraz z obiektywną samooceną towarzyszyła afirmacja bycia potrzebnym w grupie rówieśniczej, w środowisku rodzinnym i pozaszkolnym gronie przyjaciół. Tak rozumiane wychowanie jest najbardziej pojemnym i bezpiecznym działaniem, które tworzy przestrzeń i daje uczniom podstawy oraz pozytywną siłę do radzenia sobie w sytuacjach ryzyka różnego rodzaju uzależnień.

Oprócz systematycznej pracy wychowawczej opartej na uniwersalnych wartościach, strategia realizacji programu opiera się również na dostosowaniu przez nauczycieli i wychowawców działań i zaplanowaniu pracy z uczniami zgodnie ze zdiagnozowanymi specyficznymi potrzebami każdej z klasowych grup rówieśniczych. Dlatego plany pracy dydaktyczno-wychowawczej w obrębie przedmiotów oraz plany pracy wychowawców klas powinny być wynikiem współdziałania na poziomie nauczycielskich zespołów wychowawczych danej klasy. Zarówno bowiem specyfika form działań, jak rozłożenie akcentów wychowawczo-profilaktycznych będą gwarantem efektywności działań nauczycieli z uczniami w świetle potrzeb indywidualnych i grup rówieśniczych. Realizowane w każdej grupie minimum programowe to działania oparte na dobrych praktykach wychowawczych wypracowanych w szkole.

W profilaktyce oddziaływań na czynniki chroniące przyjęto *zjawisko rezyliencji*, która odnosi się do rozwijania zdolności, aby nie dać się pokonać trudnym sytuacjom życiowym (pełny opis w załączniku nr 5).

W procesie wychowawczym istotnym jest, by podejmowane działania były dalekie od indoktrynacji, narzucania, automatycznego wdrażania. Programowane działania to podmiotowe kreowanie sytuacji poznawania, przeżywania i urzeczywistniania wartości przez uczniów. Podmiotowy sposób wychowania to również określone strategie wychowawcze takie jak: strategia dysonansu, strategia świadectwa i strategia stymulacji (opis w załączniku nr 6).

Dominującymi strategiami profilaktycznymi w realizacji programu będą: strategia alternatyw, strategia kształtowania umiejętności życiowych, strategia przekazu informacji. Programowane działania wykorzystują również strategię rozwoju zasobów środowiskowych.

Klasyfikacje strategii wychowawczych i profilaktycznych przedstawiono w załączniku nr 6.

METODY I TECHNIKI WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI CELÓW PROGRAMOWYCH

Istotną funkcję w wychowaniu ku wartościom pełnią metody, formy i sytuacje wychowawcze. Do podstawowych metod i form należą: dyskusja, praca z tekstem, którego treścią są wartości oparte na świadectwie osób godnych naśladowania, konkursy poetyckie, literackie, plastyczne, sesje popularnonaukowe lub debaty o tematyce aksjologicznej, projekty aksjologiczne; a także redakcje gazet szkolnych */Szósty Zmysł i Kropla Wiary/* i publikacje książkowe opracowane przez uczniów */Leksykon SU SP6/*.

Program w sposób funkcjonalny wykorzystuje metody komunikacji i rozwiązywania problemów umożliwiające wzajemną autentyczność i szacunek w relacjach międzyludzkich. W celu realizacji działań wychowawczo-profilaktycznych, wspierających w pełni dziecięce dojrzewanie i osiąganie kompetencji społecznych zostaną wykorzystane elementy metody „Porozumienie bez przemocy” (skrót PBP) Marshalla Rosenberga (załącznik nr 7) oraz mediacje szkolne (załącznik nr 8).

Funkcjonalną podstawą działań wychowawczych i profilaktycznych są zatem techniki i strategie komunikacyjne. A wśród nich:

- strategie PBP i *zaawansowane techniki na poziomie komunikacji społecznej* takie jak: aktywne słuchanie, zadawanie pytań otwartych, komunikat „ja”, parafraza, odzwierciedlanie, klaryfikacja, podsumowanie, komunikacja niewerbalna;
- *ekspresja treści emocjonalnych, uczuć, potrzeb* poprzez powstrzymanie się od wyrażania uczuć podniesionym tonem; słowa powinny być wypowiedziane tak, aby odbiorca nie wyczuł w nich agresji, pogardy, ironii, a jedynie szacunek, akceptację i zrozumienie;
- *techniki pracy w małych grupach*, np. intelektualne – kiedy nauczyciel korzysta z licznych środków przekazu, stosując np. wizualizacje – plakaty i inspiracje na ścianach, scenki terapeutyczne – bazujące na empatii udzielanej uczestnikom przez nauczyciela; ćwiczenie empatii wobec drugiej osoby z udziałem obserwatora; zajęcia z PBP odbywają się w ramach godzin wychowawczych i języka polskiego, a wybrane strategie PBP są doskonalone podczas bieżącej pracy z uczniami w szkole;
- *kształtowanie poczucia własnej wartości* poprzez powstrzymywanie się od wyrażania negatywnych ocen co do własnej osoby;

- *kształtowanie pozytywnej samooceny* odbywa się natomiast poprzez akceptację własnej osoby;
- debaty uczniowskie i *dyskusje na forum* dają wszystkim możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat uczuć i potrzeb, jakie odczuwają;
- projekty edukacyjne, jako interdyscyplinarne i ponadprzedmiotowe rozwijanie kluczowych kompetencji uczniów.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W INTEGRACJI WEWNĄTRZPRZEDMIOTOWEJ

I. Cel: Uczeń komunikuje się z rówieśnikami i dorosłymi bez agresji słownej i pozawerbalnej (ku dojrzałości społecznej)			
ZADANIA	KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW	SPOSÓB MONITOROWANIA ZACHOWAŃ UCZNIÓW pod kątem osiągania celów	SPOSOBY DOKUMENTOWANIA podejmowanych działań
1. Włączenie treści Programu wychowawczo-profilaktycznego w wybrane jednostki lekcyjne; opracowanie planów pracy wychowawców klas.	Zmniejszenie liczby uwag za zachowania agresywne o 50%.	- obserwacja zachowań uczniów podczas zajęć obowiązkowych, przerw, korzystania z obiadów i pobytu w świetlicy	- wyszczególnienie celów programu w planach pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczycieli i planach pracy wychowawców - dokumentacja dyrektora z obserwacji zajęć i innych form pracy uczniów w szkole, - dokumentacja z obserwacji uczniów sporządzana przez nauczycieli i wychowawców gromadzona w segregatorach EWD klasy
2. Realizacja programu „Porozumienie bez przemocy” podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej, plastyki, muzyki, języków i godzin z wychowawcą. Zakres treści programowych: - spostrzeżenia bez ocen, - rozpoznawanie i wyrażanie uczuć, - empatyczny odbiór.	50% uczniów stosuje strategie komunikacji PBP podczas rozwiązywania wspólnie z wychowawcą i pedagogiem problemów oraz konfliktów rówieśniczych.	- bank informacji zwrotnych od uczniów – sumowanie danych raz w miesiącu (ewaluacja wewnętrzna z wykorzystaniem „miękkiej” techniki ewaluacyjnej, np. „gadająca ściana”)	- informacja zwrotna od uczniów w formie zaplanowanej przez wychowawców w porozumieniu z pedagogiem szkolnym, - raport z ewaluacji wewnętrznej
3. Wypracowanie wspólnie z uczniami kontraktów klasowych i kodeksu klasowego oraz umieszczanie ich w widocznym miejscu.	Pojawienie się pochwał w dzienniku elektronicznym za inicjowanie działań na rzecz społeczności szkolnej.	- analiza przez dyrektora i pedagoga liczby pochwał raz na dwa miesiące oraz przekazywanie danych rodzicom (losowo wybrane 2 oddziały – kl. I-III i IV-VII)	- poziom przestrzegania zasad kontraktu określony w klasowych kartach klasyfikacyjnych (materiały gromadzone w klasowych segregatorach EWD)
4. Wrażliwość na drugiego człowieka to moje zachowanie podczas zajęć w szkole... – kształtowanie postaw uczniów i nazywanie takich zachowań podczas zajęć edukacyjnych; tematyczne zadania otwarte w ramach języków;	Rosnąca tendencja zachowań empatycznych w relacjach rówieśniczych uczniów. Zaangażowanie uczniów w promowanie zachowań kolegów zgodnych z zasadami szkolnymi.	- gromadzenie kolejnych numerów gazet, - spotkania dyrekcji szkoły z członkami redakcji i opiekunami mediów szkolnych	- artykuły promujące przykłady właściwych zachowań uczniów w gazetach szkolnych - plebiscyt SU na „bohatera miesiąca”, - publikacje na szkolnej stronie www

w ramach etyki/religii - animowanie wymiany uczniowskich doświadczeń.			
5. <i>Cyberprzestrzeń i technologie informatyczne – osiągnięcia przyjazne ludziom</i> – realizacja projektów edukacyjnych w ramach zajęć komputerowych i lekcji informatyki.	Zmniejszenie w stosunku do roku szkolnego 2016/17 liczby zachowań przemocowych z wykorzystaniem technologii komórkowej i Internetu.	- konsultacje N-li informatyki podczas wykonywania zadań projektowych przez uczniów	- dokumentacja fotograficzna i filmowa z podsumowania projektów (koniec roku szkolnego)
6. Warsztaty dla kl. VII na temat zagrożeń cyber uzależnień.	Obserwowalne zmiany w korzystaniu z Internetu i tel. komórkowych na terenie szkoły.	- scenariusz warsztatów dostosowanych do każdego zespołu rówieśniczego klasy VII	- sondaż przeprowadzony na grupie 200 uczniów z klas V i VI podczas zajęć z informatyki
II. Cel: Uczeń swoim zachowaniem okazuje szacunek kolegom i dorosłym oraz szanuje cudzą własność			
ZADANIA	KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW	SPOSÓB MONITOROWANIA ZACHOWAŃ UCZNIÓW pod kątem osiągania celów	SPOSOBY DOKUMENTOWANIA podejmowanych działań
1. Włączanie w tok zajęć elementów programu „Porozumienie bez przemocy” w zakresie strategii, które wyrażają szacunek tj.: słuchanie uczuć i potrzeb, parafrazowanie, język działań pozytywnych, prośba o szczerą i informację zwrotną, wyrażanie dezaprobaty i uznania.	Zwiększenie do 98% sytuacji, w których uczniowie przestrzegają również podczas zajęć zasad: szacunku, nietykalności fizycznej osób, nietykalności cudzej własności, tolerancji dla zachowań lub wyglądu.	- badania sondażowe prowadzone przez dyrektora i Samorząd Uczniowski z wykorzystaniem poczty szkolnej	- dziennik Uonet+ - protokoły spotkań Samorządu Uczniowskiego
2. Przeprowadzenie cyklu zajęć opartych na wspólnym czytaniu książki G. Kasdepke „Bon czy ton – savoir-vivre na co dzień” w klasach I-III; realizacja wybranych treści autorskiego programu wewnątrzszkolnego „Savoir-vivre na co dzień” w klasach IV-VII.	Wysoka kultura osobista uczniów prezentowana podczas zajęć edukacyjnych, przerw i innych form aktywności uczniów w szkole. Wzrost liczby uczniów z bardzo dobrą i wzorową oceną z zachowania.	- indywidualna informacja zwrotna przekazywana uczniom przez nauczyciela na zakończenie zajęć w sposób ustalony wspólnie z uczniami	- dokumentacja klasyfikacji – zestawienia zbiorcze ocen, - dziennik Uonet+
3. Systematyczne odwołania podczas zajęć do kontraktów z klasą i kodeksów klasowych opartych o zapisy w Statucie Szkoły.	W badaniu ankietowym 90% uczniów potwierdza osiągnięcie celów; diagnoza na początku roku szkolnego 2017/2018, po zakończeniu I i II semestru.	- analiza indywidualnych kart samooceny ucznia podczas wystawiania przez wychowawców częściowej, miesięcznej oceny zachowania	- arkusz analizy zbiorczej ocen zachowania uczniów (dokument wychowawcy klasy zamieszczany w klasowych segregatorach EWD)
4. <i>Szkoła odkrywców wartości</i> – zajęcia na temat wartości w kl. II prowadzone przez pedagoga szkolnego.	90% uczniów kl. II wymienia najważniejsze wartości.	- obserwacja uczniów przez nauczycieli klas II	- wpis do dzienników kl. II oraz dziennika pedagoga

III. Cel: Uczeń w sytuacjach konfliktowych stosuje elementy negocjacji i mediacji rówieśniczych			
ZADANIA	KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW	SPOSÓB MONITOROWANIA ZACHOWAŃ UCZNIÓW pod kątem osiągnięcia celów	SPOSOBY DOKUMENTOWANIA podejmowanych działań
1. Obserwacja uczestnicząca pedagoga podczas zajęć z wychowawcą dotyczących poznawania technik negocjacji i mediacji; powołanie koła mediatorów rówieśniczych.	Aktywne uczestnictwo uczniów w przygotowaniu symulacji mediacji rówieśniczych w klasach VI i VII – prezentacje dla kl. III i IV.	- rejestrowanie symulacji z wykorzystaniem multimediów	- informacja dotycząca omówienia działań uczniów zamieszczonych w protokołach spotkań z rodzicami
2. Animowanie aktywności uczniów podczas zajęć wf, kiedy uczniowie stosują zasady <i>fair play</i> oraz opracowują regulamin szkolnej ligi z wybranej dyscypliny sportu.	Zwiększenie liczby uczniów, którzy chcą rozwiązywać problemy w ramach mediacji rówieśniczych.	- obserwacja spotkań poświęconych rozwiązywaniu przez wychowawców problemów i konfliktów uczniowskich przez pedagoga	- rejestr spotkań wychowawców z wychowankami - rejestr mediacji szkolnych
IV. Cel: Uczeń w ramach samorządności inicjuje działania na rzecz społeczności szkolnej			
ZADANIA	KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW	SPOSÓB MONITOROWANIA ZACHOWAŃ UCZNIÓW pod kątem osiągnięcia celów	SPOSOBY DOKUMENTOWANIA podejmowanych działań
1. Omawianie podczas zajęć propozycji uczniów związanych z planowaniem przedmiotowych przedsięwzięć tematycznych; omawianie propozycji uczniów związanych z planowaniem uroczystości klasowych i konkursów szkolnych podczas godzin z wychowawcą; w tym propozycji promowania stroju szkolnego.	Informacje pozyskane podczas klasowych wywiadów grupowych z uczniami potwierdzają, że propozycje uczniów są uwzględniane, analizowane z uczniami, a nauczyciele wspierają dzieci w realizacji ich pomysłów.	- obserwacja uczestnicząca dyrektora w spotkaniach Samorządu Uczniowskiego	- dokumentacja Samorządu Uczniowskiego - dokumentacja fotograficzna i tekstowa zamieszczana na stronie szkoły
2. Mój kolega jest bohaterem – literacki konkurs o tytuł klasowy i szkolny (według regulaminu przygotowanego przez SU) - promowanie wartościowych postaw i zachowań.	Uczniowie wartościują zachowania i postawy, a dokonując wyborów godnych naśladowania, nazywają je i argumentują przykładami.	- analiza tematów lekcji z języka polskiego	- prezentacje podczas podsumowania I semestru – dok. fotograficzna na stronie szkoły
3. Poetycki leksykon wartości – publikacja uczniowskich wierszy w gazetach szkolnych.	Twórcze naśladownictwo, warsztaty redakcyjne w ramach zajęć z j. polskiego.	- jw.	- kolejne numery gazet szkolnych <i>Szósty Zmysł, Kropka Wiary</i>

V. Cel: Uczeń prezentuje postawy tolerancji i asertywnej akceptacji dla odmienności charakteru, stylu i gustów innych oraz świadomie włącza się w działania na rzecz poszanowania inności w granicach przyjętych norm i zasad współżycia społecznego			
ZADANIA	KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW	SPOSÓB MONITOROWANIA ZACHOWAŃ UCZNIÓW pod kątem osiągnięcia celów	SPOSOBY DOKUMENTOWANIA podejmowanych działań
1. Przeprowadzenie cyklu zajęć poruszających problem inności i tolerancji – wspólne czytanie książki „Bajki uchodźców”; nawiązywanie do tematyki antydyskryminacyjnej podczas zajęć.	Brak sygnałów o zdarzeniach nieakceptowania lub wyśmiewania inności związanej z pochodzeniem lub sytuacją materialną uczniów.	- analiza wpisów tematów w dzienniku elektronicznym	- tabela zbiorcza z analizy w EWD klasy - dokumentacja nadzoru pedagogicznego dyrektora
2. „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi ” – pomoc uczniom w organizacji akcji charytatywnych i promocja postaw społecznie użytecznych.	Uczniowie każdej z klas inicjują i realizują min. 1 akcję charytatywną.	- analiza wpisów wychowawców w kartach klasyfikacji semestralnej i końcoworocznej, informujących o udziale klas w akcjach charytatywnych lub współpracy z Domem Opieki Społecznej Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie	- kampanie promocyjne prowadzone przez uczniów, - prace pisemne uczniów przygotowane w ramach zajęć języka polskiego – kl. VII - dokumentacja fotograficzna z przeprowadzonych akcji na stronie szkoły (nowa zakładka) - dokumentacja fotograficzna z wystawy plastycznej – 16 maja 2018 r. (urodziny JPil)
3. Przeprowadzenie zajęć na godzinach z wychowawcą „Wokół praw i obowiązków ucznia”.	80% uczniów klas IV wymienia swoje prawa i obowiązki wg Konwencji Praw Dziecka.	- pedagog szkolny obserwuje zachowania uczniów kl. IV	- dziennik pedagoga szkolnego - wpisy tematów i uwag po przeprowadzonej lekcji
VI. Uczeń planuje własny rozwój i aktywnie podnosi poziom swoich wyników nauki			
ZADANIA	KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW	SPOSÓB MONITOROWANIA ZACHOWAŃ UCZNIÓW pod kątem osiągnięcia celów	SPOSOBY DOKUMENTOWANIA podejmowanych działań
1. Włączanie treningu motywacji w tok lekcji.	Podniesienie poziomu motywacji uczniów, u których nauczyciele obserwowali niski poziom motywacji w roku 2016/17.	- obserwacja uczniów przez nauczycieli i wychowawców	- klasowe karty klasyfikacyjne
2. Uwzględnianie w sumującej ocenie przedmiotowej zaangażowania ucznia podczas zaproponowanych przez nauczyciela form pokonywania trudności w nauce oraz rozwoju zainteresowań i uzdolnień.	Podwyższenie wskaźnika średniej ocen uczniów.	- analiza porównawcza wyników klasyfikacji końcowej czerwiec 2017 i kończącej rok szkolny 2018 sporządzana przez nauczycieli – wykorzystanie materiałów EWD	- karty monitorowania wyników klasyfikacji w klasowych segregatorach EWD – ustalanie tendencji (wychowawcy)

3. Diagnoza preferencji poznawczych i warsztaty samodzielnego uczenia się uczniów klas IV i V(cd.).	Świadome korzystanie przez uczniów z technik efektywnego uczenia się.	<ul style="list-style-type: none">- obserwacja uczniów podczas zajęć (dyrektor)- badania sondażowe wśród rodziców prowadzone przez dyrektora	<ul style="list-style-type: none">- wpisy w dzienniku lekcyjnym UONET+ oraz dzienniku pedagoga
---	---	---	--

DZIAŁANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W RAMACH PRZEDSIĘWZIĘĆ TOWARZYSZĄCYCH

PRZEDSIĘWZIĘCIE	OSOBY ODPOWIEDZIALNE	SPOSÓB DOKUMENTOWANIA
1. Spotkania, uroczystości szkolne i klasowe, inscenizacje, wyjazdy i wyjścia edukacyjne organizowane w celu integracji klasowych grup rówieśniczych oraz identyfikacji ucznia ze szkołą.	- wychowawcy klas, nauczyciele	- harmonogram przedsięwzięć opracowany we wrześniu przedstawiony i zaopiniowany przez rodziców - adnotacje w uwagach do harmonogramu
2. Warsztaty dla rodziców w zakresie strategii PBP.	- klasowe Rady Rodziców - pedagog - dyrekcja szkoły	- informacja zwrotna od rodziców z wykorzystaniem „miękkiej” techniki ewaluacyjnej
3. Debaty/konferencje dotyczące dobrych praktyk wychowawczych dla osiągania celów wychowawczych przyjętych w programie; zaproszenie gości z Wydziałów Pedagogiki i Psychologii oraz Humanistyki UMCS, z którymi szkoła związana jest umową partnerską.	- wychowawcy klas - koordynatorzy wyznaczeni przez dyrektora w poziomie klas - rodzice-pedagodzy zaproszeni do współpracy i partnerzy szkoły	- reportaż fotograficzny i radiowy ze spotkań - wnioski i podsumowania publikowane na szkolnej stronie www
4. „Savoir vivre na co dzień” – „Jesteśmy różni, a tacy sami” – konkurs recytatorski i plastyczny.	- wychowawcy klas I-III, poloniści - nauczyciele wychowawcy świetlicy szkolnej	- regulamin konkursu - protokół z przebiegu przesłuchań konkursowych - wystawa pokonkursowa - reportaż w gazecie szkolnej
5. Prezentacje uczniowskich spektakli w ramach Szkolnej Wiosny Teatralnej pod roboczym hasłem: <i>Bogaci różnorodnością!</i> Przedstawienia ukazujące wartość tolerancji i szacunku dla odmiennej sprawności, dostatku materialnego, przynależności kulturowej ludzi.	- koordynatorzy Wiosny Teatralnej	- wystawa fotograficzna z przebiegu prezentacji teatralnych
6. Wystawa plakatów i komiksów ze zwrotami grzecznościowymi, promujących koleżeństwo i pozytywne zachowania.	- nauczyciele – wychowawcy grup świetlicowych, bibliotekarze	- galeria fotograficzna prac zamieszczona na stronie świetlicy szkolnej
7. „Jesteśmy różni, a tacy sami” – tematyczne projekty edukacyjne, zrealizowane w grupach lub indywidualnie w formie wybranej przez uczniów, a związane z różnorodnością rasową oraz kulturową.	- nauczyciele plastyki, j. angielskiego, j. polskiego, informatyki, wychowawcy klas	- prezentacja projektów, w sposób wybrany przez uczniów, podczas spotkań z rodzicami podsumowującymi pracę w I semestrze roku szkolnego 2017/18
8. Przygotowywanie prezentacji uczniowskich we współpracy z Zespołem Szkół nr 4 w Lublinie.	- nauczyciele specjaliści szkoły współpracujący z ZS nr 4	- dokumentacja DVD
9. Spotkanie z policjantem/prawnikiem lub psychologiem policyjnym.	- wychowawcy klas 1-7	- autorefleksje uczniów zebrane w sondzie szkolnej przez Samorząd Uczniowski
10. Kontynuowanie zajęć socjoterapeutycznych.	- nauczyciel specjalista (socjoterapeuta)	- dokumentacja prowadzącej zajęcia

11. Promowanie osiągnięć uczniów – spotkania uczniów klas młodszych z laureatami konkursów.	- wychowawcy klas młodszych we współpracy z wychowawcami laureatów	- wspólne fotografie z laureatami zamieszczane na stronie szkoły
12. Aktywizowanie pracy Samorządu Uczniowskiego ukierunkowujące aktywność uczniów w różnych sekcjach tematycznych związanych z inicjatywami zaproponowanymi przez uczniów oraz akcji promującej postawy takie jak: odpowiedzialność za słowo, odpowiedzialność za swoje zachowania i współodpowiedzialność za kolegów z klasy, szacunku i przestrzegania prawa szkolnego, indywidualnej tożsamości ucznia związanej z „Szóstką” jako miejscem własnego rozwoju, pielęgnowania tradycji i współtworzenia historii dzięki osiągnięciom naszego pokolenia.	- Zarząd SU - Opiekunowie Samorządu - nauczyciele i wychowawcy	- skrzynka obfitości: bank pomysłów, wniosków i pytań uczniów, - dokumentacja Samorządu Uczniowskiego: plany, harmonogramy protokoły i sprawozdania, dokumentacja fotograficzna z debat, - protokoły z posiedzeń Rady Pedagogicznej i Rady Rodziców z udziałem przedstawicieli Samorządu Uczniowskiego jako statutowego organu szkoły, - notatki w gazecie szkolnej „Szósty Zmysł”
13. Przedsięwzięcia i imprezy szkolne związane z: samopoznaniem i samodzielnym uczeniem się, współdziałaniem w grupie rówieśniczej i społeczności szkolnej w oparciu o czytelne wartościowanie dobra, postępowaniem zgodnym ze świadectwem Patrona Szkoły w kontekście historii i tradycji szkoły, znajomością historii najważniejszych zabytków i teraźniejszości Lublina w emocjonalnym związku ze swoim miastem, obchodzeniem najważniejszych rocznic ze znajomością ich czasu, miejsca i znaczenia.	- zgodnie z planem uroczystości i imprez szkolnych oraz stałych przedsięwzięć w kalendarium miasta	- dokumentacja fotograficzna i notatki na szkolnej stronie www., - zapisy na szkolnej stronie www., - noty w gazetach szkolnych „Szósty zmysł” i „Kropla wiary”
14. Prowadzenie treningu autogennego przez pedagoga w klasach III.	- pedagog szkolny	- informacje zwrotne od uczniów w <i>Poczcie szkolnej</i>
15. Zorganizowanie i przeprowadzenie debaty nad prawem człowieka do wolności od uzależnień.	- pedagog szkolny, wychowawcy kl. 6	jw.
16. Koła zainteresowań, aktyw biblioteczny, konsultacje i porady rozwijające zainteresowania i uzdolnienia.	- nauczyciele w ramach wolontariatu	- zestawienie efektów uczestnictwa uczniów w turniejach tematycznych, konkursach przedmiotowych, olimpiadach sportowych

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNE

Treści niniejszego programu wychowawcy klas uwzględnią w planach pracy z zespołami rówieśniczymi poszczególnych oddziałów klasowych, zgodnie ze specyfiką grupy i jej potrzebami.

Działania przewidziane programem uwzględniają nauczyciele w swoich planach pracy dydaktyczno-wychowawczej. Program realizowany jest podczas zajęć edukacyjnych, godzin z wychowawcą, konsultacji i porad, a także wycieczek i wyjść edukacyjnych oraz przedsięwzięć wewnętrznych.

PROCEDURY BADANIA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU

Diagnozą na początku roku szkolnego zostaną objęte klasy I – uczniowie, ich rodzice oraz nauczyciele. Posłuży ona do wyłonienia aktualnych problemów szkolnych. Natomiast ewaluacja obejmie klasy III na zakończenie pierwszego etapu szkolnego w maju 2018 roku (uczniowie, ich rodzice, nauczyciele).

Ewaluację programu umożliwi analiza wskaźników realizacji celów. Do zbierania danych posłużą:

- analiza rysunku oraz wywiad
- dokumentacja szkoły
- ankiety przeprowadzone wśród uczniów, rodziców, nauczycieli.

Zdecydowano zmienić narzędzie badawcze wykorzystane w roku szkolnym 2016/17. Mimo tego, że było klarowne, łatwe w użyciu (zaznaczenie na osi) i badało potencjalne narażenie na występowanie czynników ryzyka oraz ocenę wpływu czynników chroniących, przedstawiało jednak uśredniony wynik, który nie był w stanie wyłowić istoty problemów. Np. z ankiet rodziców oraz dzieci wynika, że uczniowie nie korzystają z komputera oraz innych nośników elektronicznych w nadmiernym stopniu. Obserwacje uczniów poczynione przez nauczycieli na przerwach, ale też na lekcjach zaprzeczają temu wynikowi.

Poza tym badanie uczniów na koniec 3 klasy i po 8 klasie powinno zakładać znaczny rozwój dziecka w tym okresie w sferze fizycznej, emocjonalnej i społecznej. W okresie dojrzewania pojawia się charakterystyczny dla adolescentów negatywizm, który chroni przed pasywnym poddawaniem się i jest niezbędny do osiągnięcia indywidualności. Jest to bardzo dobre zjawisko, jednak w sytuacji zbiorowego badania łatwo przychodzi uczniom wyrażenie

negatywnych opinii o innych. Zdecydowano, że łatwiej poznać prawdziwe bolączki uczniów, zadając pytania otwarte oraz pytając, jakich zmian i form pomocy oczekują i od kogo.

Niektóre z czynności ewaluacyjnych opisano w poszczególnych sposobach monitorowania osiągnięcia celów programu. Badania oceniające efektywność opisanych w programie działań uszczegółowiono w planie ewaluacji wewnętrznej na rok szkolny 2017/18 zgodnie z zasadą triangulacji, czyli zapewnienia wyższej jakości prowadzonych badań poprzez stosowanie co najmniej dwóch odrębnych metod.

Analiza raportu z ewaluacji zewnętrznej wskazuje potrzebę odroczonego badania z wykorzystaniem narzędzi z platformy <http://www.seo2.npseo.pl/>, co umożliwi analizę porównawczą wrażliwych danych przedstawionych w raporcie.

BIBLIOGRAFIA REKOMENDOWANA DLA REALIZATORÓW PROGRAMU:

1. Adamczyk Ewa, *Pojęcie prawdy jako nadrzędnej wartości w edukacji wczesnoszkolnej*, W: Uniwersalne wartości kultury w edukacji i terapii, red. nauk. Iwona Nowakowska-Kempna, Kraków: „Ignatianum”: Wydawnictwo WAM, 2012, s. 159-173.
2. Beil Brigitte; tł. [z niem.] Andrzej Czarnocki, *Dziecko grzeczne i niegrzeczne: dlaczego dziecku potrzebne są wartości?*, Warszawa: „Pax”, 2000, s.255.
3. Bohn I. (Hrsg) (2005). *Resilienz – Was Kinder aus armen Familien stark macht. Dokumentation der Fachtagung. Am 13. September 2005*. Frankfurt Am Main.
4. Borucka A., Ostaszewski K. (2008). *Koncepcja resilience. Kluczowe pojęcia i wybrane zagadnienia. Medycyna Wieku Rozwojowego*. XII, 2, część I.
5. Bradshaw J. (1994). *Zrozumieć rodzinę. Rewolucyjna droga odnalezienia samego siebie*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Psychologiczne.
6. Chałas Krystyna, *Edukacja aksjologiczna jako wyzwanie i zadanie szkoły wiejskiej w aspekcie szans integralnego rozwoju ucznia*, W: *Wspieranie rozwoju ucznia nieprzeciętnego w szkole ogólnodostępnej*, red. Eliza Chodkowska, Marta Uberman, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011, . 144-152.
7. Chałas Krystyna, *Wartości w programie wychowawczym szkoły służące integralnemu rozwojowi i wychowaniu ucznia*, Ośrodek Rozwoju Edukacji 2017.
8. Czaja Ewa, *Rodzina i szkoła w wychowaniu ku wartościom młodzieży gimnazjalnej*, W: *Z badań nad wartościami w pedagogice*, pod red. Waldemara Furmanka, Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski, „Fosze”, 2006, s. 233-241.
9. Dołęga Z. (2000). *Poczucie samotności a zachowania antyspołeczne uczniów*. W: Papież J, Płukisa A. (red.), *Przemoc dzieci i młodzieży w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
10. Furmanek Waldemar, *Deficyt miłości*, Rzeszów: „Fosze”, 2012, s. 202-220.
11. Gaś Zbigniew B., Wiesław Poleszak, *Opracowujemy i ewaluujemy – program wychowawczo-profilaktyczny szkoły*, Ośrodek Rozwoju Edukacji 2017.
12. Harwas-Napierała B., Trempała J. (2012). *Psychologia rozwoju człowieka. Rozwój funkcji psychicznych*. Warszawa: PWN.
13. Jundziłł I. (1993), *Dziecko – ofiara przemocy*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
14. Kaźmierczak M. (2013), *Nastoletni mediatorzy*. w: *Psychologia w Szkole* 01/2013.

15. Kiezik-Kordzińska Ewa, *Chcę być wartościowym człowiekiem*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2009, s. 45.
16. Krzywka Andrzej, *Edukacja plastyczna jako prawdopodobieństwo wartości*, W: Sztuka – edukacja – współczesność: III Lubelskie Forum „Sztuka – Edukacja”, Lublin 2006, red. Anna Marta Żukowska, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2007, s. 55-63.
17. Larson Liv, *Porozumienie bez przemocy w mediacjach. Jak być trzecią stroną w konflikcie*. Czarna Owca, 2011.
18. Marschall Rosenberg, *Edukacja wzbogacająca życie i Porozumienie bez przemocy. O języku serca*, Czarna owca, 2006.
19. Myrdzik Barbara, Morawska I., Latoch-Zielińska M., *O roli kulturowego doświadczenia w przestrzenności*, Wydawnictwo UMCS, Lublin, 2016.
20. Nuber U. (2005). *Resilienz: Immun gegen das Schicksal?* W: Psychologie Heute 9/2005.
21. Ostaszewski K., Rustecka-Krawczyk A., Wójcik M. (2011). *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-III*. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
22. Ostrowska Urszula, *Aksjologiczne podstawy wychowania*, W: Pedagogika. T. 1, *Podstawy nauk o wychowaniu*, red. nauk. Bogusław Śliwerski, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2006, s. 391-415 2.
23. Potulicka Eugenia, *Edukacja dla demokracji*, W: Wychowanie: pojęcia, procesy, konteksty: interdyscyplinarne ujęcie. T. 2, red. nauk. Maria Dudzikowa, Maria Czerepaniak-Walczak, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2007, s. 83-104.
24. Pruszkowski S., Bałtowski D. (2007). *Agresja w szkole. Mediacje – szansa dla szkoły*. W: Psychologia w Szkole 03/2007.
25. Sitarczyk M. (2004). *Nieletni sprawcy przestępstw. Sylwetki psychologiczne*. Lublin: UMCS.
26. Szerłaż Alicja (red.), *Edukacja ku wartościom*, Kraków: „Impuls”, 2004, s. 8.
27. Wolny Barbara, *Edukacja ku wartościom w polskiej szkole a „norma personalistyczna”*, W: Wychowanie chrześcijańskie: między tradycją a współczesnością, red. Alina Rynio, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007, s. 783-796.
28. Wójciak M. (2012). *Analiza stanu psychicznego dzieci z rodzin dysfunkcyjnych aktualnie przebywających w Pogotowiu Opiekuńczym*, praca magisterska, Lublin.

29. Wustmann C. (2005). *Das Konzept der Resilienz und seine Bedeutung für das pädagogische Handeln*. W: Bohn I. (Hrsg) (2005). *Resilienz – Was Kinder aus armen Familien stark macht. Dokumentation der Fachtagung. Am 13. September 2005.* Frankfurt Am Main.
30. Agnieszka Lewicka-Zelent, *Obniżanie poziomu przemocy i lęku młodzieży gimnazjalnej*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2012.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1	Definicja Profilaktyki
Załącznik nr 2	Wnioski z ewaluacji poprzedniego programu
Załącznik nr 3	Analiza czynników ryzyka oraz czynników chroniących mających wpływ na uczniów
Załącznik nr 4	Opis zjawiska rezyliencji
Załącznik nr 5	Klasyfikacja i opis strategii wychowawczych i profilaktycznych
Załącznik nr 6	Opis metody PBP
Załącznik nr 7	Mediacje szkolne
Załącznik nr 8	Wychowawcze i profilaktyczne procedury wewnętrzne.
Załącznik nr 9	Treści wychowawczo-profilaktyczne w ujęciu sfer rozwoju ucznia na podstawie analizy nowej podstawy programowej i treści programów nauczania